

Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola Blansko, příspěvková organizace
Nad Čertovkou 18, Blansko 678 01

Školní preventivní program

pro školní rok 2023/24

Garant programu:
PaedDr. Roman Gregor, metodik prevence

1. Úvod

Školní preventivní program je vypracovaný pro potřeby Obchodní akademie a Střední zdravotnické školy. Má pomoci vytvořit pracovníkům školy podnětné prostředí pro výchovu a směřování žáků ke zdravému životnímu stylu a tím napomáhat eliminovat škodlivé jevy současné společnosti, jakými jsou závislosti fyzické i psychické, nezdravé mezilidské vztahy, v neposlední řadě také pomáhat v oblasti prevence vzniku psychických poruch vznikajících na základě působení výše uvedených negativních jevů.

Školní preventivní program byl zpracován na základě metodiky MŠMT Strategie prevence sociálně patologických jevů u žáků v působnosti MŠMT a dalších dokumentů vydaných MŠMT. Jeho realizace je závazná a podléhá kontrole České školní inspekce.

Program je pravidelně jednou ročně vyhodnocován.

2. Charakteristika školy

Obchodní akademie a Střední zdravotnická škola je krajská střední odborná škola s 342 žáky ve čtyřech ročnících, třech oborech a 12 třídách. Škola se nachází na sídlišti v okrajové části města, disponuje vlastní budovou, která nabízí žákům kvalitní zázemí pro jejich studium.

Celkem 12 kmenových tříd je vybaveno moderním nábytkem a běžnými technickými prostředky usnadňujícími výuku. Dále jsou k dispozici 4 učebny výpočetní techniky, 1 učebna pro cvičnou firmu, 3 odborné učebny pro obor zdravotnický asistent. Celkem 17 učeben je vybaveno projektorem. Žáci mají k dispozici také knihovnu, tělocvičnu s posilovnou a aerobikovým sálem, školní hřiště a kvalitní sociální zařízení v celé škole. Žáci mohou využívat studentské informační centrum s literaturou, časopisy, 6 PC a tiskárnou. Kromě tohoto jsou na chodbách další 2 PC s tiskárnami. K využití mají také relaxační koutek se sedačkami a sedacími polštáři, bufet a mikrovlnnou troubu.

Veškeré prostory školy jsou vkusně esteticky vybaveny, na chodbách i ve třídách nechybí květiny, stěny jsou využity pro obrazovou výzdobu, nástěnky či panely zachycující dění v naší škole a poskytující různorodé informace (kulturní akce, výsledky soutěží a prezentace úspěchů žáků, informace výchovného poradce, dokumenty z historie školy, používané materiály k výuce, výměnné pobyty žáků, aktuality apod.). Informace jsou průběžně aktualizovány, aby odpovídaly potřebě školy a žáků.

Cílová skupina:

- žáci OA a SZŠ Blansko – 342 žáků
- pedagogičtí pracovníci OA a SZŠ Blansko – 30 osob

3. Sociálně negativní jevy a cíl školního preventivního programu

Sociálně negativní jevy jsou ve škole předmětem primární, případně sekundární prevence.

Primární prevence spočívá ve schopnosti školy vytvořit optimální podmínky pro komplexní rozvoj osobnosti žáků, výchově k inteligentním, fyzicky i psychicky odolným občanům.

Sekundární prevence musí zajistit podchycení prvních příznaků problémového chování, jejich vyřešení v třídním či školním kolektivu, při spolupráci s rodinou, popř. veřejností a následné prevenci pomocí vhodných programů, negativních příkladů a ostatních výchovných prostředků zajistit, aby se v příštích obdobích nevyskytovaly.

Cílem Školního preventivního programu je vytvářet kvalitní podmínky pro práci žáků, zajistit možnosti pro komunikaci mezi žáky navzájem, mezi žáky a pedagogy, rozvíjet přátelskou atmosféru ve třídách, a prevencí, která spočívá především ve výchově ke smysluplnému využití volného času a předcházení výskytu sociálně patologických jevů.

Výchovné úsilí školy má vést k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, které jim pomohou v krizových chvílích života přijmout nejvhodnější řešení nastalé situace. Cílem tedy je ve spolupráci s rodinou vychovat člověka schopného samostatných rozhodnutí, zodpovědného, prosociálního, člověka, který si přeje dobro lidí kolem sebe, integrovaného a schopného vstupovat do pevných životních a rodinných vztahů.

Vzhledem k několikaměsíčnímu uzavření škol mohlo dojít k narušení vazeb v jednotlivých třídních kolektivech. Pedagogičtí pracovníci se zaměří na opětovnou adaptaci žáků do školního prostředí a podpoří obnovení pracovních návyků.

Cíle školního preventivního programu

A) dlouhodobé cíle

- eliminace záškoláctví (i skrytého),
- odstranění projevů šikany,
- odstranění vandalismu,
- zlepšení komunikace škola – žák – zákonný zástupce,
- udržování dobrého klimatu ve škole
- zvýšení názorové tolerance žáků,
- snížení poptávky po návykových látkách,
- zlepšení využívání volného času,
- maximální informovanost o dění ve škole,

B) krátkodobé cíle

- komunikace s Policií ČR, Městskou policií Blansko,
- prohloubení spolupráce s místní organizací Červeného kříže, organizací Práh Blansko
- aktivizování Studentské rady,
- průběžná aktualizace stránek školy,
- seznamování učitelů s problematikou primární prevence.

4. Školní preventivní strategie

Škola se dlouhodobě zaměřuje na celou řadu aktivit v rámci primární prevence nežádoucích závislostí.

Jde především o tyto oblasti:

A) Nespecifická primární prevence

- zvyšování sociální kompetence žáků,
- podporování zdravého životního stylu,
- smysluplné využívání volného času,
- odstraňování nedostatků v psychické regulaci chování žáků,
- posilování komunikačních dovedností žáků i pedagogů,
- vytváření pozitivního sociálního klimatu školy,
- vytváření pozitivního sociálního klimatu třídy,
- systematická spolupráce školy s rodiči, zákonnými zástupci žáků.

B) Specifická primární prevence

- včasná selekce rizikového chování – záškoláctví, šikany, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, netolismu (virtuálních drog), patologického hráčství, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování,
- zvyšování právního vědomí užívání v oblasti sociálně patologických jevů,
- včasné a vhodné řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek,
- zvyšování odolnosti žáků proti negativnímu působení nabídky drog a dalších patologických jevů,
- profesionalizace pedagogů formou cíleně zaměřených specializovaných kurzů a metodických seminářů v oblasti prevence sociálně patologických jevů,
- zajištění materiálu pro realizaci protidrogového působení na žáky,
- zapojení se do preventivního programu PPP Blansko, Policie ČR.

5. Realizace programu

Naplánované akce budou postupně uskutečňovány v souladu s časovým plánem, zabezpečovány lektory ve spolupráci s ostatními učiteli. S preventivním programem budou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci a škola bude motivovat rodiče k aktivní účasti na vybraných akcích.

Každá akce bude vyhodnocena metodikem prevence. S případnými požadavky na materiální či finanční podporu se pedagogové mohou obracet na vedení školy.

6. Vyhodnocení výsledků preventivních aktivit

Důležité je ověření výsledků akce zpětnou vazbou. Tato může být:

- a) kvantitativní – počet žáků se zjišťuje dle absence v třídní knize, příp. prezenční listinou
- b) kvalitativní – osobním dotazníkem nebo dotazem k žákům a pohovorem zjišťujeme spokojenost s akcí.

Hodnocení průběhu realizace programu – výstupy vyhodnocovacího procesu:

- a) sběr dat formou testů, dotazníků, volných výpovědí... v časově krátké době pružné získání názorů účastníků o přínosu akce pro ně samé,
- b) zhodnocení vlivu konkrétní části primární intervence na cílovou skupinu (zhodnocení prospěchu, sociálního klimatu, posunu v postojích, v hodnotových systémech)

Zhodnocení provede:

- lektor akce,
 - pedagogové v rámci výchovně vzdělávacího procesu,
- c) hodnotící zpráva jako součást výroční zprávy školy.

7. Proměnné, sledované v rámci vyhodnocení ŠPP

- školní prospěch (včetně výsledků celostátně zadávaných srovnávacích testů v oblasti úrovně poskytovaného vzdělání);
- projevy chování během studia:
- schopnost zařazení se do kolektivu,
- schopnost empatie,
- schopnost asertivity,
- otevřenost a komunikativnost v řešení problémů.
- četnost výskytu sociálně patologických jevů,

- postoje a hodnoty důležité pro zdravý životní styl:
- zdravý partnerský vztah – prorodinné postoje,
- hodnota tělesného a duševního zdraví,
- úcta k odlišnosti druhého.

8. Metody práce

Pro realizaci školního preventivního programu se jeví jako stěžejní metoda práce skupinová v rámci třídního kolektivu na jednorázových, popř. několikadenních akcích, zařazování prožitkových akcí, simulačních her a dalších metod podporujících spolupráci, komunikaci a přátelskou atmosféru ve třídách. Pro zlepšení vztahů v rámci třídních kolektivů mohou sloužit i třídnické hodiny.

Pro úroveň středoškolských žáků je dále nedílnou součástí zařazení jednotlivých témat do výuky předmětů a rozbor negativních jevů formou vypracovávání referátů, účastí na projektech apod. (některé tematické celky předmětů společenskovědní základ, společenskovědní seminář apod.).

Ředitelství školy reaguje na podněty vycházející přímo od žáků v rámci pravidelných setkání Studentské rady, jejímiž členy jsou vždy dva zástupci z každé třídy.

9. Vlastní program

Vlastní program vychází z primárně preventivních programů předchozích let, dále z dlouhodobé koncepce zajišťující široké spektrum působení na vývoj žáků. Program je součástí dokumentů školy je umístěn na internetových i intranetových stránkách školy a je tak k dispozici veřejnosti, studentům, pedagogům i ostatním zaměstnancům školy.

Vzdělávání pedagogů

Všichni pedagogičtí pracovníci včetně výchovného poradce se zúčastňují a budou se i nadále účastnit vybraných vzdělávacích akcí akreditovaných MŠMT, ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou, popř. Vzdělávacím institutem pro Moravu. Pro práci i vzdělávání pedagogů jsou ve škole audiovizuální pomůcky, odborná literatura a další osvětové materiály, soustředěné u vyučujících společenskovědního základu, výchovného poradce nebo metodika prevence.

Vzdělávání žáků

a) Zdravý životní styl

Problematika zdravého životního stylu se prolíná všemi akcemi pořádanými pro studenty, zejména ve smyslu osvojit si „zdravý“ životní styl, rozvíjení fyzické i duševní odolnosti žáků a vytváření vhodných sociálních podmínek ve škole.

Škola upravuje rozvrh a začátky hodin tak, aby odpovídaly zásadám vhodného časového režimu dne, ale i potřebám studentů, kteří jsou z velké většiny dojíždějící. Ve škole je zajištěn pitný režim (automaty na nápoje, bufet s dopoledním provozem), během přestávek je možné využívat pro relaxaci studentské informační centrum, o velké přestávce také tělocvičnu, posilovnu a aerobikový sál a je také možnost pobytu na prostranství u školního hřiště. Ve škole je také zřízeno relaxační centrum.

V hodinách tělesné výchovy je kladen důraz nejen na sport jako takový ale i na „tělesnou výchovu“. Formou přednášek a seminářů jsou studenti seznamováni s rizikovými jevy, které jejich zdraví mohou ohrozit.

b) Volnočasové aktivity

Pro volný čas žáků, který by chtěli trávit v prostorách školy, jsou vytvářeny nabídky podle aktuální poptávky z řad studentů. Studenti sami mají možnost pořádat různé soutěže a akce, zejména sportovní.

Noční hlavolámání

Charakteristika akce: soutěž tříčlenných družstev ve vědomostních, logických a zábavných soutěžích v netradičním prostředí noční školy.

Termín: 3. 11. - 4. 11. 2023

Cíl akce:

- překonání pohodlí, podpora aktivity
- poznání pedagogů v jiných situacích
- akce je založená na naprosté dobrovolnosti
- prohloubení vztahu ke škole a dalším účastníkům

Preventivní aktivity - vícedenní aktivity

Adaptační kurz prvních ročníků všech oborů školy:

Charakteristika akce:

- netradiční zahájení školního roku na nové škole,
- třídní pobyt v penzionu Athena na Suchém u Boskovic s předem připraveným programem, který je zaměřen na seznámení se studentů v nových třídních kolektivech, 5.9.- 7.9.2023

Cíle výše uvedeného pobytu:

- neformální navázání kontaktů, tvorba třídního kolektivu,
- kombinováno s aktivitami rozvíjející komunikaci žáků,
- formování jejich osobnosti cestou společensko-psychologických her, sportovních aktivit, simulačních her a prožitkových aktivit
- potlačení tradičních skupinek ze ZŠ,
- naučit se pomáhat druhým,
- seznámit se s třídním učitelem,
- využití volného času v rámci primární prevence
- seznámení se s Žakovským portfoliem..

Sportovní kurzy

Charakteristika:

- pětidenní lyžařský kurz – 12.2.-16.2.2024 a 19.2.-23.2.2024, studenti 2.ročníků
- pětidenní kurz letní – turistický, 17.6.-21.6.2024, studenti tříd E3, O3 a Z2

Cíl:

- rozvoj sportovní zdatnosti žáků, budování vztahu studentů ke sportu, přírodě, aktivně využívanému volnému času,
- rozvíjení vztahů ve třídním kolektivu,
- poznání nových sportovních aktivit – možných budoucích zdravých aktivit žáků

Preventivní aktivity – jednorázové a příležitostné

Dobrovolnické a charitativní akce

Charakteristika:

- pomoc žáků při veřejných dobročinných sbírkách pro nadace Život dětem, Srdíčkový den, SONS (Bílá pastelka), Seniorcentrum

Cíl:

- rozvoj ohleduplnosti a nesobeckého chování k okolním problémům,

- informace a komunikace o problematických společenských jevech – zdravotní problémy, bezprizorní děti, stáří a samota,
- umět pomoci, poradit, komunikovat.

Soubor odborných přednášek a diskusí na aktuální téma

Charakteristika:

- informačně poznávací aktivita pro rozšíření povědomí žáků o společenských problémech, sociálně patologických jevech formou odborné přednášky spojené s diskusí se žáky.

Cíl:

- rozšířit poznání žáků v jednotlivých oblastech SNJ – návykové látky, násilí, nemoci, kriminalita, postavení některých organizací v preventivních aktivitách společnosti, ...
- podpora komunikace žáků o aktuálním tématu, informace o možnosti řešit případné osobní problémy, formou negativních příkladů odradit žáky od rizikového chování.

Školní, krajské, celorepublikové a mezinárodní soutěže

Charakteristika:

- účast žáků na sportovních, ekonomických, zdravotnických, jazykových a ostatních soutěžích pořádaných nejen naší školou, ale i ostatními školami (v rámci krajů, ČR).

Cíl:

- budování samostatnosti a cílevědomosti žáků,
- posilování korporativní identity ke své škole,
- rozvoj vědomostí a znalostí nad rámec učebních plánů,
- boj proti průměrnosti a posílení snahy vyniknout a uspět v konkurenci ostatních,
- umět prosadit svůj názor, svoje dovednosti a znalosti.

Péče o další profesní orientaci žáků

Charakteristika:

- komplexní práce s žáky všech ročníků a oborů školy, zaměřené na budoucí bezproblémový vstup do světa práce a dalšího studia s cílem vyhnout se postavení nezaměstnaných osob, které pak mohou spíše podlehnout rizikovému společenskému chování

Cíl:

- připravit žáky na reálný svět práce a studia,
- usnadnit jim orientaci při výběru svojí další činnosti,
- připravit je na konkrétní postup při hledání práce, výběru vhodné profese, postupu při konkurzech, písemné komunikaci s budoucími zaměstnavateli apod.,
- ukázat veškeré možnosti získávání informací o volných místech, práce s internetem, návštěva Úřadu práce,...,
- zajistit informace o možnostech dalšího studia na VŠ a VOŠ, pomoc při výběru, přihlašování i přípravě na přijímací zkoušky (materiály z VŠ a VOŠ, besedy s absolventy studujícími na VŠ a VOŠ, účast na otevřených dnech škol,..),
- informace o možnostech práce v zahraničí, studia, dobrovolnické služby a dalších projektech podporovaných EU (Projekt Erasmus+ – žáci oborů OA a EL – třítydenní stáž ve Vídni a Dublinu , žáci oborů ZA - třítydenní stáž v Soluni)
- formou průběžného „vzdělávání“ studentů během studia zajistit všestranný rozvoj osobnosti, utváření odpovědného přístupu k vlastní budoucnosti, samostatnosti a sebedůvěry, schopnosti komunikovat s institucemi, asertivní chování,
- zprostředkování nabídky volných pracovních míst pro nezaměstnané žáky,
- zpětnou vazbou zjišťovat úspěšnost absolventů (realizace prostřednictvím webových stránek) a aktuálně přizpůsobovat podle výsledků práci s vycházejícími ročníky,
- pro žáky je zavedeno tzv. „Žákovské portfolio“, ve kterém si budou žáci v průběhu celého studia shromažďovat svoje materiály k dalšímu profesnímu zaměření. Tuto aktivitu koordinuje Kariérový poradce.

Spolupráce školy s okolím

Škola navázala spolupráci s mnoha organizacemi a institucemi, které se podílejí zčásti na přípravě a průběhu některých preventivních aktivit (Policie ČR, Podané ruce,...). Jedná se o pomoc informační i organizační. Tyto vazby budou i nadále posilovány a doplňovány dalšími.

Pedagogicko-psychologická poradna Blansko – pomoc při řešení problémů s odborníkem - psychologem, případná psychologická vyšetření žáků, odborné přednášky aj.

Škola získala v rámci šablon školního psychologa, prozatím na období 24 měsíců (od 12/2022 do 11/2024)

Aktivity pro rodiče:

Třídní schůzky

- na třídních schůzkách informujeme rodiče o akcích pořádaných školou, je nabízena spolupráce se školou i na zájmové činnosti a vybraných akcí školy, sponzorování školních akcí rodiči není zatím příliš běžné,
- ve vypsání termínů konzultačních hodin se mohou rodiče přijít individuálně informovat na prospěch a chování svých dětí
- SRPŠ – prostřednictvím výboru je spolek informován o činnostech školy a finančně se podílí formou příspěvků na vybraných akcích (exkurze, sportovní kurzy, motivace žáků ke studijním výsledkům, k reprezentaci školy ...),
- další informace zápisem do studijních průkazů a do systému Edupage.

Škola a rodiče

Škola spolupracuje s rodiči, pravidelně je informuje o dění ve škole i o chování a studijních výsledcích jejich dětí informace nejen při třídních schůzkách, ale také při vydávání pravidelných ročních zpráv nebo v rámci aktualizace webových stránek školy. Při škole funguje SRPŠ, tvořené zástupci jednotlivých tříd. Podílí se na organizaci některých aktivit školy, jak finančními příspěvky, tak personálním zajištěním. Pro žáky i rodiče je k dispozici výchovný poradce, jehož konzultační hodiny jsou k veřejně k dispozici.

Uvedené naplánované akce jsou projektovány a plněny díky všem pedagogickým pracovníkům školy a finančně zajišťovány z rozpočtu školy, finančními příspěvky SRPŠ, případně formou sponzorských darů místní firem. Žáci školy a učitelé se jich zúčastňují ve svém volném čase, popřípadě v průběhu vyučovací doby. Spolurozhodování rodičů se odehrává formou rady SRPŠ, kde zástupci jednotlivých tříd z řad rodičů rozhodují o financování školních akcí z prostředků SRPŠ. Účast rodičů na akcích je pouze výjimečná (ples školy).

V aktivním využívání volného času spatřujeme možnost formování odmítavých postojů mládeže vůči drogám. Informace, které se k žákům prostřednictvím uvedených akcí dostávají, snižují rizika a vlivy, které narušují zdravý osobnostní a sociální vývoj mládeže.

Fyzické aktivity pod vedením zkušených pedagogů přispívají k celkové duševní vyrovnanosti, protože účinně uvolňují nahromaděné emoce a energii. Kromě fyzické zdatnosti a formování postavy, které je v této věkové kategorii považováno za důležité buduje přiměřená tělesná námaha také pocit „dokážu to“. Obojí zvyšuje sebevědomí a tím i schopnosti sebeuplatnění a seberealizace.

Učitele orientujeme na včasné rozpoznání sociálně patologických jevů a schopnost jim čelit vhodnou formou.

Od školního roku 2016/2017 byl zaveden elektronický informační systém Edupage, která umožňuje rodičům sledovat prospěch a absenci svých dětí a v budoucnu by měl plně nahradit také studijní průkaz.

Od 30.3.2017 byl na webových stránkách školy zpřístupněn odkaz na projekt „Nenech to být“, který je zaměřen především na boj proti šikaně, ale je také možností informovat vedení školy a metodika prevence o jiných nevhodných jevech ve škole..

Rozdělovník:

1x PPP Blansko

1x ředitel školy

1x sborovna školy

1x výchovný poradce

V Blansku 1. 9. 2023

PaedDr. Roman Gregor
metodik prevence

Přílohy

Příloha č. 1 - Kontaktní adresy

- Nemocnice Blansko, Sadová 33, Blansko – 516 838 111, RZP – 112, 155
- Nemocnice Boskovice, O. Kubína, Boskovice – 516 49111, RZP- 112, 155
- Policie ČR Blansko, Bezručova 31, Blansko – 974 631 396, 112, 158
- HZS Blansko, Poříčí 32, Blansko – 950 611 111, 112, 150
- Městská policie Blansko, Sadová 2, Blansko – 516 418 418, 156
- Pedagogicko-psychologická poradna Blansko, Nad Čertovkou 17, Blansko, telefon – 516 417 431, poradna@pppblansko.cz, www.pppblansko.cz,
- Pedagogicko-psychologická poradna Boskovice, Havlíčkova 35, Boskovice, telefon – 516 454 178, www.pppboskovice.cz, pppbce@tiscali.cz,
- Oddělení péče o dítě, referát sociálních věcí, náměstí Republiky 1, Blansko, telefon – 516 755 224,
- Oddělení péče o dítě, referát sociálních věcí, náměstí 9. května, Boskovice, telefon – 516 488 740,
- Linka bezpečí, tel. 800 155 555 (zdarma),
- Národní linka prevence AIDS, tel. 800 144 444 (zdarma),
- Elektronické zdroje:
<http://www.adam.cz/>
<http://www.sananin.cz/>
<http://www.anima-os.cz/>
<http://www.drogovaporadna.cz/>
<http://www.drogy-info.cz/>
<http://www.who.int/>
<http://www.prevcentrum.cz/>
<http://www.volny.cz/pruvodce>
<http://www.drogovyserver.cz/>
<http://www.odrogach.cz/>

Příloha č. 2 - Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování

Nepřímé (varovné) znaky šikanování:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády,
- při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními, přestávkách vyhledává blízkost učitelů,
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený,
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči,
- stává se uzavřeným,
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje,
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné,
- zašpiněný nebo poškození oděv,
- stále postrádá nějaké své věci,
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy,
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy,
- začíná vyhledávat důvodu pro absenci ve škole,
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikanování:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný,
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené nepřátelským až nenávisným, nebo pohrdavým tónem,
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil,
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje,
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich,
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je obět neoplácí,
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Příloha č. 3 - Postup školy v případě podezření na šikanu

- Konfrontovat svá pozorování nebo ohlášení s ostatními kolegy.
- Oznámit své podezření vedení školy, konzultovat další postup. Dohodnout se, kdo provede vyšetřování, popřípadě přizvat psychologa.
- Mezi čtyřma očima vyslechnout více nezaujatých svědků (spolužáků). Vést písemný záznam, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
- Spojit se s rodiči případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Požádat je o spolupráci.
- Vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečnosti a důvěrnost informací. Výše zapisovat nebo nahrávat.
- Vyslechnout agresory – mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování.
- Požádat vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel, psycholog). Ta posoudí na základě shromážděných informací, zda je jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku a jejich potrestání.
- Pozvat individuálně k jednání rodiče agresorů, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR – závisí na věku agresorů, na intenzitě a závažnosti šikany.
- Rozebrat situaci se třídou, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků.
- Pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor, a nikoli oběť.

Příloha č. 4 - Přehled vybraných platných předpisů pro oblasti prevence sociálně patologických jevů

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdější předpisů.
- Vyhláška č. 256/2012 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška č. 116/2011 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
- Vyhláška č. 279/2012 Sb., o zájmovém vzdělávání.
- Vyhláška č. 195/2012 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.
- Zákon č. 197/2014 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů.
- Vyhláška č. 272/2014 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.
- Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.
- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče.
- Vyhláška č. 244/2011 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních.
- Vnitroresortní předpisy a dokumenty
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999).
- Pedagogové proti drogám – Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999).

- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.:24 246/2008-6 (Věstník MŠMT sešit 1/2008)
- Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)
- Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)
- Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)
- Informace pro obory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policí ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004).
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027
- Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j.: 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)
- Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j.: 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007).

Ministerstvo zdravotnictví

- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2013 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo financí

- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo spravedlnosti

- Trestní zákon č. 343/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 40/2002 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce.
- Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo vnitra

- Zákon č. 288/2005 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 246/2011 Sb., o krajích a obcích ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., „Nový občanský zákoník“
- Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení č. 2/1993 Sb., Předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jakou součást ústavního pořádku ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Organizační směrnice OA a SZŠ Blansko

- Školní řád, č.j. OASZS/510/2019

Další dokumenty

- Trestní odpovědnost pedagogů v praxi, Fakta s.r.o., JUDr. Jana Mahdalíčková, 2010

- Zdravé klima ve škole – komunikační situace a jejich aspekty, z projektu Cesta rozvoje středních škol v JmK č. CZ.1.07/1.3.10/02.0041 GG OP VK Jihomoravského kraje

Dokumenty, schválené Radou JMK dne 13.1.2020

- Strategie Jihomoravského kraje pro oblast rizikového chování, závislostí a závislostního chování na období 2020-2028

Příloha č. 5

Canabinoidy

Drogy vyrobené z konopí. Rostlinky konopí jsou původem z Indie a stále častěji se pěstují i u nás. Patří sem:

Marihuana

Hašiš

Hašišový olej

Halucinogeny

Jsou přírodní i syntetické látky, které vyvolávají psychické změny (změna nálady, halucinace, poruchy vnímání aj.). Patří sem:

LSD

Lysohlávky

Durman

Stimulační drogy

Skupina drog, se stimulačním (povzbuzujícím) účinkem. Patří mezi oblíbené drogy a na celém světě hojně zastoupené. Patří sem:

Kokain

Pervitin

Extáze

Crack

Amfetaminy

Opiáty

Drogy s tlumícím účinkem. Získaly název po opiu (produkt máku setého). Opiáty patří do skupiny tvrdých drog s velkým rizikem závislosti. Patří sem:

Heroin

Opium

Kodein

Morfin

Braun

Tlumící látky

Jedná se o látky, které mají vliv na psychiku a chování člověka. Patří sem:

sedativa – alkohol

anestetika

rozpouštědla – Toluén, Aceton

Alkylnitráty – rajský plyn

Psychotropní léky

Léky, které se často zneužívají jako drogy. Patří sem:

Rohypnol

Diazepam

Fenobarbital

Diolan

Nitrazepam

Příloha č. 6

První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Jak jednat s lidmi, kteří jsou pod vlivem alkoholu nebo drog

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny (tripy), zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- logické argumenty a slovní obsah nemívají u intoxikovaných valný význam, při otravě návykovými látkami a alkoholem nelze příliš spoléhat na komunikaci s poškozeným
- intoxikovaní zejména drogami často prudce reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze
- odklad přivolání lékařské pomoci může člověka vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému odbornému zákroku je i pouhé podezření z otravy.

První pomoc při otravě návykovými látkami

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduch je třeba zajistit zejména když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno, je třeba opatřit informace o látce (nebo látku), která byla požitá. Informace (látku) předejte přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, u řady látek jsou známy účinné protijedy.

Než přijde lékař je důležité rozpoznat, jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí.

Při vědomí – k otravě došlo ústy

- podat větší množství vody (případně s živočišným uhlím, je-li po ruce)
- vyvolat stlačením kořene jazyka zvracení
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochladnutí a zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři
- Zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím.

Při bezvědomí – Nikdy nepodávat nic ústy! Nesnažit se vyvolávat zvracení!

- položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyk
- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty (záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhnete do úst a vyčistíte je) a zahájit dýchání z úst do úst
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Příloha č. 7

MPP doporučení pro distanční výuku

- Pro sociálně slabé či jiné případy zapůjčení technických prostředků, aby se předešlo neúčasti ve výuce z důvodu technických příčin
- Monitorování individuálních podmínek žáků pro distanční výuku (situace v rodině) – řešit přes TU a VEŠ
- Sledování nebezpečí kyberšikany – zvýšení pozornosti na komunikaci mezi žáky v aplikacích, které jsou využívány pro distanční výuku
- Připomenutí bezpečnosti na sociálních sítích
- Podpora uchování pracovních návyků, rozvržení dne se zařazením aktivit mimo výpočetní techniku (zdravý životní styl)
- Setkávání se TU se žáky mimo vyučování při TH – nezávazná komunikace, podpora psychické pohody žáků, sledování situace v rodině, podpora sociálních kontaktů, podpora dobrých vztahů a sociálního klimatu
- Výzvy pro žáky (i učitele) – odreagování se od běžných problémů
- Připomenutí možnosti využití aplikace NNTB
- V případě útoku na učitele přes aplikace řešit s VEŠ
- Pomoc žákům, především 1. ročníků, kteří mají problémy s orientací v systému distanční výuky a v používaných aplikacích
- Individuální přístup k žákům i mimo výuku, možnost konzultací
- Řešení záškoláctví (i skrytého) i v průběhu distanční výuky

Příloha č. 8

Návykové látky (NL) ve škole - manuál

Konzumace NL ve škole

Zde je nutné si uvědomit, že tento postup se vztahuje nejen na nelegální návykové látky, ale rovněž na alkohol a v určité omezené míře i na tabák.

(1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy a školského zařízení nebo v době školního vyučování či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby. K takovému účelu poslouží obálka – žák vloží NL za přítomnosti svědka do obálky, obálku pedagogický pracovník zalepí a svým podpisem přes přelep, podpisem svědka a žáka zajistí objektivitu úkonu. Podle zdravotního stavu žáka případně ihned informuje rychlou záchrannou službu. V případě, že není nutné volat rychlou záchrannou službu, sepíše o události stručný záznam s vyjádřením žáka, a to za přítomnosti svědka, a bezodkladně informuje vedení školy. Tento záznam předá k založení školnímu metodikovi prevence do jeho agendy.

(3) V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou předlékařskou první pomoc a volá rychlou záchrannou službu a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.

(4) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník vyrozuměním zákonných zástupců.

(5) S ohledem na to, že po požití NL není žák způsobilý pobytu ve škole a účasti na vzdělávacím procesu, je nezbytně nutné, aby si jej převzali zákonní zástupci; pokud si jej nemohou zákonní zástupci převzít, může tak po jejich souhlasu učinit osoba blízká. V případě, že zákonné zástupce nelze sehnat nebo si odmítnou pro žáka přijet, je nutné požádat o součinnost Policii ČR a OSPOD.

(6) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že nezletilý žák konzumoval NL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky a dbát pokynů pracovníků školy. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.

(7) Současně škola za podmínek stanovených v § 6 zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.

(8) Školní metodik prevence poskytne žákovi a jeho zákonným zástupcům základní informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

(9) Z konzumace NL ve škole je třeba vyvodit opatření stanovené školním řádem. Je ovšem nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je rizikový sobě a podle typu užití NL

může být nebezpečný i okolí, ale jeho jednání z právního hlediska není významně škodlivé (z právního hlediska se zpravidla jedná o přestupkové jednání, na něž se nevztahuje oznamovací povinnost); distributor se vždy dopouští jednání, které má znaky trestného činu. V případě distribuce je stanovena oznamovací povinnost.

(10) Prokázané navádění jiných žáků k užívání NL je považováno rovněž za velmi rizikové a může naplňovat podezření z trestného činu. Nevztahuje se na něj ale oznamovací povinnost podle trestního zákoníku.

(11) Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, upravuje problematiku testování při důvodném podezření na ovlivnění návykovou látkou, ale je nutné si uvědomit, že testování dětí a studentů pedagogickými pracovníky je v podstatě nemožné. Aby mohl pedagogický pracovník podezřelého žáka testovat, musel by být uveden v tomto zákoně jako subjekt, který je oprávněn vyzvat anebo provést orientační vyšetření, a to není. Oprávnění k takovému testování mají pouze speciální subjekty, kterým toto právo ukládá zákon – příslušník Policie České republiky, příslušník Vojenské policie, příslušník nebo občanský zaměstnanec Vězeňské služby, strážník obecní policie nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu (podrobněji viz Šejvl, 2018).

Přechovávání NL ve škole

Přechovávání NL je vždy protiprávním jednáním. Podle množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je toto protiprávní jednání blíže specifikováno buď jako přestupek, nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka). Toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

Pedagogický pracovník nehodnotí, o jaký typ porušení zákona se jedná a zda se žák dopustil přestupku, nebo trestného činu. Protiprávnost jednání kvalifikuje policejní orgán.

V případě podezření, že žák u sebe přechovává NL, je nutné tuto látku zajistit a předat ji policii. Pedagogický pracovník nesmí a není oprávněn takovou látku zlikvidovat nebo předat zákonným zástupcům. Pokud by tak postupoval, dopustil by se protiprávního jednání.

Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany dětí v obci s rozšířenou působností.

Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za NL, postupují takto:

(1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury, neochutnávají ji, nepřesypávají, nečichají k ní.

(2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy a Policii ČR. Zajištění látky provádí policie, pokud nehrozí zničení nebo ztráta látky. Pedagogický pracovník následně o nálezů zpracuje písemný záznam.

(3) V případě časové překážky na straně policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů, obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a podpisem pedagogického pracovníka a uschovat do školního trezoru, zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za NL, postupují takto:

(1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

(2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy, zákonného zástupce a Policii ČR.

(3) O nálezů sepíší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že žák zápis odmítne podepsat, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.

(4) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy mají pracovníci školy důvodné podezření, že některý ze žáků má NL u sebe, postupují takto:

(1) Jedná se o důvodné podezření z protiprávního jednání. Může se jednat o podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Není zde sice oznamovací povinnost, ale pouze Policie ČR může provést prohlídku žáka a po příslušných expertizách nechat NL zničit v souladu s právními předpisy.

(2) Pracovníci bezodkladně vyrozumějí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.

(3) Žáka je nutné mít do příjezdu policie izolovaného od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.